

**Park Krajobrazowy
"Podlaski Przełom Bugu"
z/s w Janowie Podlaskim**

Ścieżka przyrodnicza

TROJAN

Janów Podlaski 2008 r.

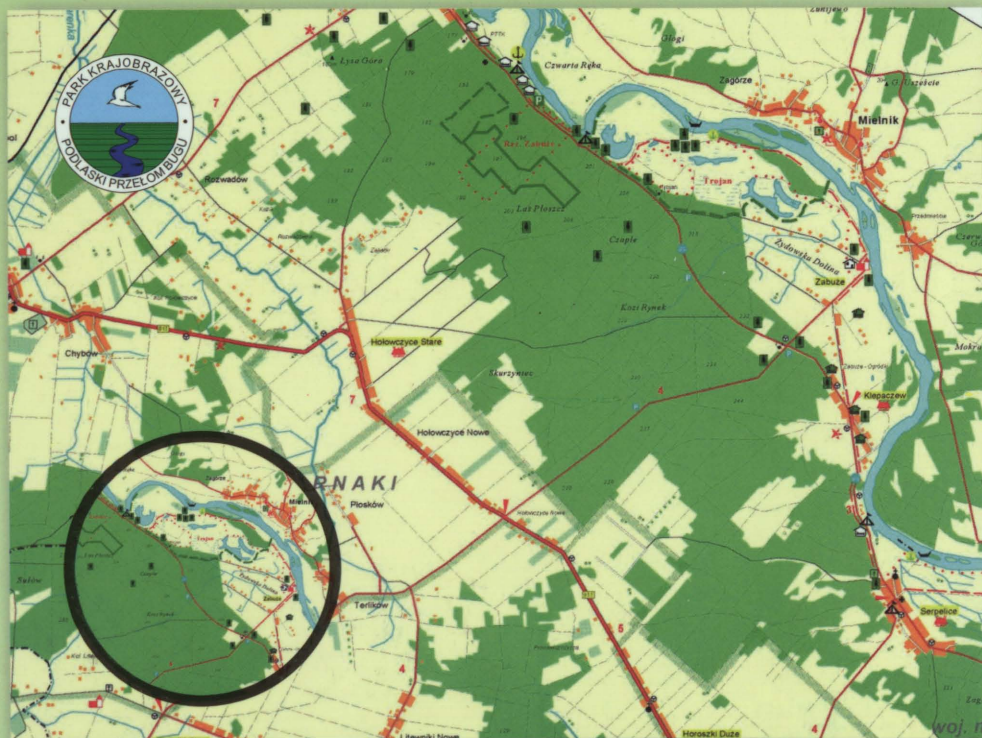
Ścieżka przyrodnicza TROJAN

Park Krajobrazowy
"Podlaski Przełom Bugu"
21-505 Janów Podlaski
ul. Piłsudskiego 10
tel./fax (083) 3413 735
www.podlaskiprzelombugu.pl
kumak@podlaskiprzelombugu.pl
w.duklewski@podlaskiprzelombugu.pl

Autorzy:
Wojciech Duklewski
Jerzy Ostaszewski

Zdjęcia:
Wojciech Duklewski
Jacek S. Wasilewski

Skład:
Drukarnia Calamus
21-500 Biała Podlaska
ul. Twarda 63
tel. (083) 343 10 50
calamus@drukarniacalamus.com

Park Krajobrazowy
"Podlaski Przełom Bugu"
w Janowie Podlaskim

REGIONALIA

Miejska Biblioteka Publiczna
Biała Podlaska

5 173176000008

122538

502.6(438-11):S.13(438/2/2)(036).371,233

IIA.2

Ścieżka przyrodnicza
"Trojan"

Janów Podlaski 2008 r.

Nieopodal rezerwatu leśnego "Zabuże", na skraju dużego kompleksu leśnego Uroczyska Zabuże, położone jest niewielkie, malownicze jezioro o nazwie Trojan. Nazwą tą określa się również rozległy kompleks łąk, starorzeczy i naturalnych zadrzewień rozciągających się między ścianą lasu a korytem Bugu. Jest to osobliwe miejsce o wyjątkowym bogactwie zbiorowisk roślinnych i świata zwierzęcego niepowtarzalnym krajobrazie. Wycieczka po ścieżce przyrodniczej wytyczonej na łąkach Trojana dostarczy Wam niezapomnianych wrażeń.

Trojan położony jest w Gminie Sarnaki przy drodze o nawierzchni bitumicznej wiodącej z Mierzwic do Zabuża (w kierunku Serpelic).

Dojazd autokarem:

- od strony Sarnak (odległość 9 km) w kierunku północno-wschodnim do Mierzwic, skąd na południowy wschód w kierunku Serpelic - postój na parkingu o ok. 2,5 km od Mierzwic.

- od strony Białej Podlaskiej (odległość 40 km) w kierunku Konstątownowa, przez Hółwoczyce skąd na północny wschód w kierunku Zabuża. Tu, na skrzyżowaniu dróg w kierunku północno-zachodnim w stronę Mierzwic - do parkingu przy rezerwacie "Zabuże".

Z parkingu udajemy się szosą w kierunku Mierzwic i po przejściu ok. 200 metrów wchodzimy wzdłuż niewielkiego strumyka w sosnowy las aby dotrzeć do rzeki Bug, gdzie znajduje się:

Przystanek I

Znajdujemy się nad brzegiem Bugu - jednej z największych polskich rzek, płynącej swym odwiecznym korytem, bez ingerencji człowieka. Ten wysoki stopień naturalności koryta Bugu oraz jego bezpośredniego sąsiedztwa jest powodem wspaniałego bogactwa wszelkich form życia, które będziecie mieli okazję podziwiać w trakcie dalszej wędrówki. W tym miejscu możemy prześledzić proces ekspansji roślinności pionierskiej na tarasie zalewowym oraz ewolucję zbiorowisk roślinnych w miarę oddalania się od koryta rzeki aż do krawędzi jej doliny.

- Pierwszą formacją w tym ciągu stref roślinnych jest naturalne zbiorowisko wiklin nadrzecznych, składające się z wierzb, porastających płaskie brzegi, po-

wstałe z piasku w wyniku okresowego zalewania przez rzekę. Te zarośla tworzą krzewiaste wierzby takie jak: wierzba trójpręcikowa (*Salix triandra*), wierzba wiciowa (*Salix viminalis*), wierzba purpurowa (*Salix purpurea*), wierzba biała (*Salix alba*), wierzba czarna (*Salix nigra*).

To naturalne zbiorowisko na skutek corocznych zalewów i spływów kry, mimo swej dynamiki nie ma warunków do sukcesji. Jej przejawem są jedynie gęste naloty wierzby, pojawiające się w okresach letnich na uwolnionych od wody piaszczystych łachach. Wiosną naloty są niszczone przez wezbraną wodę.

- Na wyższych tarasach zalewowych, zatapianych tylko podczas wyższych stanów wód (wylewy wiosenne i jesienne) wytworzyło się zbiorowisko łągu wierzbowo-topolowego z licznymi gatunkami

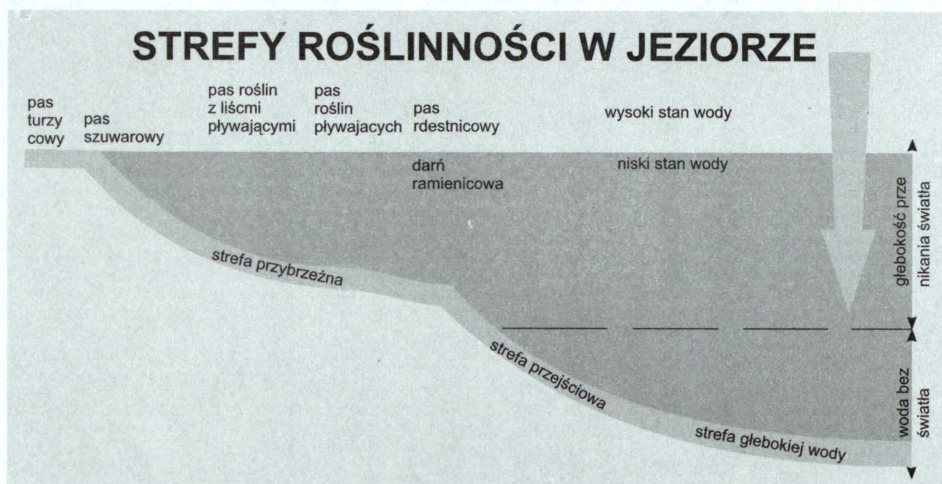
wierzb drzewiastych i domieszką topoli czarnej (*Populus nigra*) i topoli białej (*Populus alba*) - skrajnie różnym od wymienionych jest sztuczne zbiornisko leśne porastające wywyższonej ponad 2 m taras nadzalewowy, biegnący wzdłuż koryta rzeki. Taras ten, utworzony z piasków porasta sztucznie wprowadzona przez człowieka sosna, obecnie będąca w wieku 45 lat.

Teraz udamy się w kierunku południowo-wschodnim wzdłuż ściany lasu

sosnowego i przejdziemy wąską, krętą miejscami podmokłą ścieżką wiodącą przez zarośla wierzbowe na drogę gruntową, biegnącą tuż przy jeziorzku "Trojan". Tu proponujemy:

Przystanek II

Na łące na tle ściany lasu widzimy okazałe, rozłożyste, okazałych rozmiarów drzewa oznaczone zieloną tabliczką z godłem państwowym i napisem "POMNIK PRZYRODY

PRAWEM CHRONIONY" art. 28 ustawy o ochronie przyrody stanowi: "Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętnikowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi się wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywietrzyska, skałki, jamy glazy narzutowe, jaskinie".

Tymi drzewami są uznane mocą Rozporządzenia Wojewody za pomniki przyrody znacznych rozmiarów dęby szypułkowe (*Quercus robur*). Zarówno te drzewa jak i wiele innych, które pojedynczo porastają pobliskie łąki stanowią pozostałość dawnego lasu. Obecnie są wspaniałym elementem krajobrazu, stanowiąc jednocześnie ostoję dla bytowania

licznej grupy ptaków. Obok przytoczonych w ustawie kryteriów przy uznawaniu drzewa za pomnik przyrody należy wziąć pod uwagę jego pierśnicę czyli średnicę mierzoną na wysokości piersi dorosłego człowieka. Dla ułatwienia pomiaru wartość tę można określić obwodem. Spróbujmy zmierzyć obwody wybranych drzew, napotkanych na naszej trasie i określić, czy kwalifikują się do uznania ich za pomniki przyrody. Pamiętajmy jednak, że kryterium pierśnicy nie jest jedynym.

Oto dolne wartości pierśnic i obwódów, które pozwalają uznać drzewo za pomnik przyrody (tabela poniżej):

Na terenie kraju zarejestrowanych jest około 17,5 tys. drzew pomnikowych. Najbardziej znane to:

- "Bartek" z Bartkowa k. Zagnańska w Górach Świętokrzyskich liczący około 660 lat.

- "Chrobry" z Piotrowic na Dolnym Śląsku o obw. 992 cm i wieku około 730 lat.

- "Lech", "Czech", i "Rus" z Rogalina

- "Jana Bożyńskiego" z Kodynk/ Elbląga.

W naszym województwie zarejestrowanych jest ok 350 drzew pomnikowych, zaś na terenie Parku mamy 106 pomników.

Zachęcamy do zbierania informacji o okazałych drzewach, gładkach i innych tworach przyrody. Oprócz gatunków i wymiarów drzewa należy zanotować wszelkie inne informacje jak: orientacyjną wysokość,

Lp.	Gatunek		Obwód w cm	Pierśnica w cm
1.	Brzoza brodawkowata	Betula verrucosa	220	70
2.	Brzoza omszona	Betula pubescens	190	60
3.	Buk zwyczajny	Fagus sylvatica	314	100
4.	Czeremcha zwyczajna	Prunus avium	94	30
5.	Czereśnia	Cerasus avium	94	30
6.	Dąb bezszypułkowy	Quercus petraea	314	100
7.	Dąb szypułkowy	Quercus robur	380	120
8.	Głóg	Crataegus	94	30
9.	Grab zwyczajny	Carpinus betulus	190	60
10.	Gruszka pospolita	Pyrus communis	160	50
11.	Jabłoń dzika	Malus sylvestris	94	30
12.	Jarzębina pospolita	Sorbus aucuparia	160	50
13.	Jawor	Acer pseudoplatanus	250	80
14.	Jesion wyniosły	Fraxmus excelsior	250	80
15.	Jodła pospolita	Abies alba	314	100
16.	Klon polny	Acer campestre	160	50
17.	Klon zwyczajny	Acer platanoides	220	70
18.	Leszczyna	Corylus avellana	94	30
19.	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	314	100
20.	Lipa szerokolistna	Tilia platyphyllos	314	100
21.	Modrzew europejski	Larix europaea	314	100
22.	Modrzew polski	Larix polonica	314	100
23.	Osika	Populus tremula	220	70
24.	Sosna zwyczajna	Pinus sylvestris	314	100
25.	Świerk pospolity	Picea excelsa	314	100
26.	Szaklak pospolity	Rhamnus cathartica	94	30
27.	Wiąz górski (Brzost)	Ulmus scabra	220	70
28.	Wiąz pospolity	Ulmus campestris	220	70
29.	Wiąz szypułkowy (Limak)	Ulmus effusa	220	70
30.	Wierzba biała	Salix alba	314	100
31.	Wierzba krucha	Salix fragilis	314	100
32.	Topola biała (Białodrzew)	Populus alba	380	120
33.	Topola czarna	Populus nigra	380	120

rozłożystość korony, stan zdrowotny, charakter otoczenia, potencjalne zagrożenia. Informacje te chętnie wykorzysta Wojewódzki Konserwator Przyrody przy postępowaniu w sprawie uznania drzewa za pomnik przyrody.

Po drugiej stronie drogi znajduje się jezioro Trojan. Jest to na terenie Parku największy naturalny zbiornik wodny, mający stałe połączenie z Bugiem. Możliwość ciągłej wymiany wody

bagienna (*Hottonia palustris*), pływacz zwyczajny (*Urticularia vulgaris*), rzęsa drobna (*Lemna minor*), rzęsa trójrowkowa (*Lemna trisulca*) oraz osoka aloesowata (*Stratiotes aloides*) - jej rolę w procesie wypływania starorzeczcy omówimy w dalszej części.

Teraz udajemy się w kierunku północnym, drogą żwirową prowadzącą do Bugu i po przejściu około 300 m skręcamy w prawo aby drogą wiodącą przez łąki dojść do zarośniętego krzewami starorzeczca, tu będzie:

oraz usytuowanie zbiornika na skraju dużego kompleksu leśnego, w terenie o wysokim stopniu naturalności zdecydowały o dużym bogactwie roślinności zarówno wodnej jak i lądowej. Najokazalej prezentuje się zespół lilii wodnych, tworzy go: grążel żółty (*Nuphar lutea*) oraz grzybienie białe (*Nymphaea alba*). Ponadto występują tu: okrzężnica

Przystanek III

Wszystkie organizmy zarówno roślinne jak i zwierzęce posiadają naturalną dążność do zachowania gatunku, a w sprzyjających warunkach zwiększenia swej populacji oraz areалу występowania. Jednym ze sposobów do osiągnięcia tego nadrzędnego celu w świecie roślin jest transport nasion. Jak wiemy rośliny w przeciwieństwie do zwierząt nie posiadają zdolności do przemieszczania się także wyprodukowanie jak największej ilości zdrowych nasion i rozprzestrzenienie ich na jak największej powierzchni gwarantuje przetrwanie gatunku w warunkach ostrej rywalizacji z innymi. Nasiona roślin lekko nasiennych (gatunki pionierskie jak osika, wierzbą, brzoza) przenoszone są na znaczne odległości przez wiatr dzięki temu, że otoczone są puchem lub jak mniszek czy kozibród zaopatrzone w puch kielichowy w formie spadochronu. Nasiona posiadające skrzydelka (klon, jesion, sosna) po opuszczeniu rośliny wprawiane są w ruch wirowy i nawet bez udziału wiatru znacznie się oddalają od drzewa. Następna grupa nasion przenoszona jest przez ptaki, ssaki i owady. Taki transport jest możliwy np. dzięki przyczepkom, zwanym ciałkami mrówkowymi, zawierającymi olejki, które przywabiają mrówki i w ten sposób skłaniają je do roznoszenia nasion (80 gatunków roślin porastających lasy dębowe). Nasiona z haczykowatymi wyrostkami przyczepiają się do piór i futra zwierząt, zaś część nasion zjedzonych wraz z owocami (borówka, poziomka) pozostawiana jest w odchodach na trasie wędrówki zwierząt i ptaków. Znane są przypadki przenoszenia i ukrywania żołądźmi w ściółce przez sójki (należy przypuszczać iż duża część tych pojedynczych dębów porastających łąki zosta-

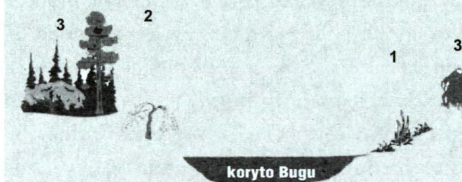
ła w ten sposób zasiana). Jest grupa owoców, których konstrukcja sprawi, iż przy dotknięciu pękają i wyrzucają nasiona na odległość kilku metrów np. niecierpek pospolity. Wzdłuż ściany lasu widoczny jest właśnie łan niecierpka pospolitego. Ten swoisty sposób wysiewu można zaobserwować u niecierpka w sierpniu i wrześniu po przekwitnięciu roślin.

W oddali w kierunku południowym widoczna jest ściana liściastego lasu. Jest to wielogatunkowy, żyzny las lipowo-dębowo-grabowy. To bogate siedlisko - to grąd subkontynentalny o prawidłowo wykształconym runie, w którym dominują higrofilne (wodolubne) gatunki lasów liściastych. Główną osobliwością florystyczną tego miejsca jest dość licznie występujące:

Parzydło leśne (*Aruncus dioicus*): wspaniała bylina o wysokości sięgającej 2 m z gałęziami i korzeniami przybyszowymi, wyrastającymi z silnego, zdrewniałego kłaczca. Liście są podwójnie lub potrójnie trójsiecznie pierzaste o listkach

EWOLUCJA ZBIOROWISK ROŚLINNYCH W DOLINIE RZEKI

Płynący naturalnym korytem Bug tworzy układ warunków dla powstawania liniowych środowisk roślinnych:

- 1-piaszczyste łachy narażone na częste wylewy porastają terofity - drobne rośliny zielne o krótkim okresie wegetacji. Są to pionierzy zasiedlający skrajnie niekorzystne i krótkotrwałe biotopy
- 2-taras zalewowy, zatapiający każdej wiosny porasta zbiorowisko wiklin nadrzecznych z licznymi gatunkami wierzb.
- 3-taras nadzalewowy położony jest w miejscu gdzie nie dociera wezbrana woda. Występują tu stabilne zbiorowiska łąkowe, najczęściej porośnięte lasami.

szerokojajkowatych, zaostzonych. Jest to roślina dwupienna to znaczy, że kwiaty pręcikowe znajdują się na osobnikach męskich zaś kwiaty słupkowe - na osobnikach żeńskich. Rośliny męskie mają kwiatostan gęstokwiatowy, bujniejszy i żółtawobiały. Kwiatostan żeński jest delikatniejszy, bardziej niepozorny i czysto biały. Drobne kwiatki są zebrane w okazałe, wiechowate kwiatostany osadzone szczytowo, dochodzące do 50 cm długości. Owoce mają postać zwisających mieszków. Wytworzone z nich nasiona są tak lekkie, że unoszą się przy najłabszym ruchu powietrza. Jest to roślina trująca, gdyż w nasionach zawiera trujące saponiny, zaś w liściach pochodne cyjanowodoru. Parzydło występuje głównie w Karpatach i Sudetach oraz znacznie rzadziej, na rozproszonych stanowiskach w południowej i środkowej części niżu. Jako bardzo rzadki składnik naszej flory jest objęte ochroną gatunkową.

Ponadto spośród gatunków objętych ochroną całkowitą stwierdzono tu występowanie następujących roślin:

Orlik pospolity (*Aguilegia vulgaris*)

Wawrzynek wilczczyko (*Daphne mezereum*)

Lilia złotogłów (*Lilium martagon*)

Podkolan biały (*Platanthera bifolia*)

Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helborine*)

Częściowo chronione to: kopytnik pospolity (*Aserum europaeum*), porzeczka czarna (*Ribes nigrum*), marzanka wonna (*Galium odoratum*), kalina koralkowa (*Viburnum opulus*), konwalia majowa (*Convallaria majalis*), kruszyna pospolita (*Frangula alnus*).

Obok stwierdzenia tu licznej grupy gatunków rzadkich należy odnotować jako ciekawostkę występowania olszy szarej (*Alnus incana*). Jest to jedyne miejsce występowania tego gatunku na terenie Parku. To niewielkie jezioro jest typowym elementem krajobrazu tutejszych łąk. Jeżeli prześledzimy takie cechy poszczególnych starorzeczy jak: charakterystyczny, wydłużony kształt, ich przebieg w kierunku wschód-zachód, konfigurację terenu pomiędzy nimi - to stwierdzimy wyraźne prawidłowości. Otóż ciąg obniżen często zarośniętych lub wypełnionych wodą to pozostałość dawnego koryta Bugu zaś wszelkie wywyższenia to przekształcone wydmy w wyniku akumulacji piasków rzecznych. Taka mozaika siedlisk o skrajnych warunkach glebowych sprzyja występowaniu szerokiej gamy zbiorowisk roślinnych od muraw kserotermicznych (ciepłolubnych) do zbiorowisk wodnych z typową dla nich roślinnością.

Na uwagę zasługuje postępujący we wszystkich zbiorowiskach bezodpływowych proces wypłycania i łądowacenia. Na skutek

corocznego przyrostu dużej masy głównie roślinności z zespołu lilii wodnych następuje sukcesywne wywyższanie dna. Odbywa się to dzięki procesom gnilnym szczątek roślin, osadzonym na dnie. Powstała masa będąc żywnym podłożem jest bazą dla sukcesji kolejnych zbiorowisk roślinnych poprzez szuwarowe i turzycowe aż do zmineralizowanych nadrzecznych łąk. W efekcie następuje zanik lustra wody i przekształcenie zbiorowiska wodnego w podmokłe obniżenie wypełnione trzcina, pałką wodną a wreszcie wikliną. Widoczną oznaką procesu eutrofizacji jest pojawienie się płatów osoki aloesowatej.

Udajemy się teraz w kierunku północnym nad brzeg Bugu, gdzie znajduje się przeprawa promowa.

Tu urządzimy:

Przystanek IV

Jednym z elementów środowiska, w którym każdy człowiek stale przebywa jest krajobraz. Na codzień nie zauważany otacza nas ciągle zarówno w mieście jak i na wsi, w terenie zabudowanym i otwartym. Mówimy, że jest piękny lub że nam się nie podoba, czasami mówimy, że dobrze się czujemy w jakimś krajobrazie, ale tak naprawdę - na co dzień nie zastanawiamy się dlaczego. Do właściwej oceny jego stanu najczęściej brak nam punktu odniesienia ("wzorcowych" cech naturalnych podziwianego krajobrazu.

Co znaczy "rozumieć krajobraz"? Najpierw musimy "zauważyć" jego główne cechy orograficzne - czy jest to obszar płaski nizinny, pagórkowaty, falisty czy też górski. W kierunku południowo-zachodnim i południowym widzimy malownicze pasmo wzgórz morenowych, którego najwyższy punkt po-

łożony jest 182 m n.p.m. Wysokość mierzona od poziomu morza - to wysokość bezwzględna. Wysokość tych wzniesień, mierzona od ich podnóża do szczytu wynosi od 30 do 50 m. Tak mierzona wysokość - to wysokość względna. My stoimy na wysokości 124 m. n.p.m. Od wysokości względnej zależy jakim terminem określamy dane wzniesienie.

Wzniesienia o wysokości względnej do 50 m nazywamy pagórkami, wzniesienia o wysokości względnej od 50 do 300 m to wzgórze, natomiast wzniesienie, którego wysokość względna przekracza 300 m nazywamy górą.

Bardzo istotnym dopełnieniem oceny ukształtowania terenu w zasięgu naszego wzroku jest ocena stopnia intensywności rzeźby, czyli różnica wysokości w zasięgu naszego wzroku i wyrazistość wyodrębniających się w krajobrazie form (stromizna zboczy, pagórków i zagłębień).

Następną cechą typową dla ocenianego krajobrazu jest jego "koloryt", który jest głównie efektem cech pokrywy roślinnej naturalnej i tej wprowadzonej przez człowieka.

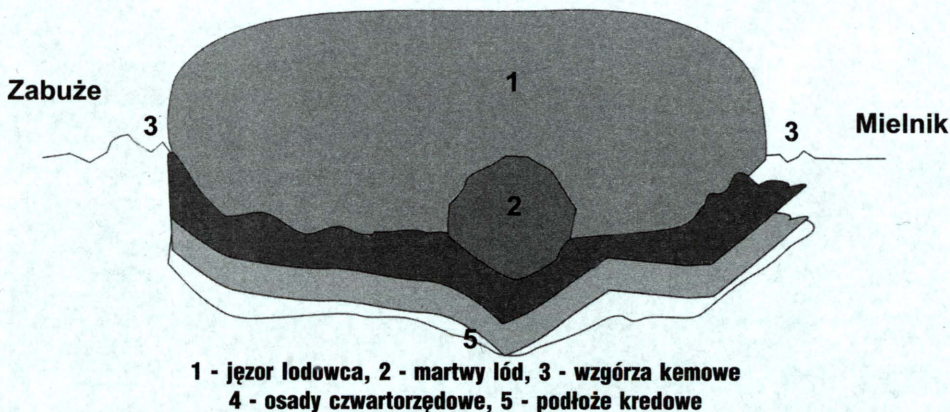

Ta składowa krajobrazu jest w naszych warunkach klimatycznych zmienna w zależności od pory roku. Jeżeli spróbujemy powiązać zmienność barw w krajobrazie z jego rzeźbą, to okaże się, że znajdziemy wyraźne prawidłowości. I teraz nasuwają się dziesiątki pytań: dlaczego? Dlaczego zaistniało tak drastyczne zróżnicowanie w ukształtowaniu terenu - tu płaska, lekko pofałdowana równina a w tle pasmo wyniosłych wzgórz i pagórków, dlaczego w jednym miejscu zbocza są poprzecinane wąwozami, zaś w innych nie, dlacze-

go na płaskiej dolinie występuje sieć biegnących w kierunku wschód-zachód rowów, dlaczego gleby raz są czarne lub brunatne zaś w innym miejscu szare i jasne piaszczyste, dlaczego wreszcie otaczająca zielen jest tak zróżnicowana.

Żeby znaleźć odpowiedź na takie i inne pytania musimy sięgnąć do monografii przyrodniczej terenu i poznać główne elementy jego budowy geologicznej, ewolucję form rzeźby, warunki wodne i glebowe i cechy szaty roślinnej.

Powstanie doliny Bugu

Potrafilimy wtedy ocenić, które elementy krajobrazu i w jakim stopniu są dziełem natury, czy wytworem człowieka. W ten sposób poznamy i zrozumiemy krajobraz - środowisko geograficzne a nasze poczynania zmierzające do jego ochrony będą świadome i skuteczne.

Przystanek V

Możemy tu zaobserwować głęboczną rolę lasu. Na skutek akumulacji piasków rzecznych i późniejszego obniżenia poziomu wód wytworzyły się tu ubogie w związki organiczne, łatwo przepuszczalne dla wód opadowych wydmy piaszczyste.

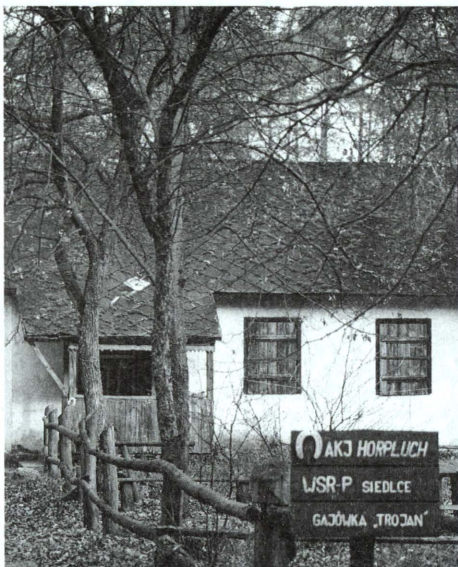
Takie siedliska w przeciwieństwie do żyznych i bogatych w wilgoć gleb łąkowych są niekorzystne dla zasiedlania się roślinności. Bez udziału człowieka byłaby tu ruchoma wydma. Obecnie teren jest zalesiony sosną i w glebie, na której porasta drzewostan, na skutek opadania listowia mają miejsca liczne procesy glebotwórcze, użyźniające ją. Występowanie dość bogatego runa i krzewów świadczy o względnej żyzności gleby. Przed laty pewien fragment lasu uległ tu spaleniowi i bardzo dużo

wysiłku kosztowało ponownie posadzenie lasu, jednak było to konieczne aby nie dopuścić do ponownego powstania wydmy. Ten sosnowy las graniczący z rozległymi płacami łąk jest miejscem bytowania wielu gatunków ptaków. Takie siedlisko jest typowe dla: dudka, licznych dzięciołów, kręto-głowa, dzieźby srokosza.

Dwa dość okazałe starorzecza widoczne nieopodal to wspaniała ostoja dla: kaczki krzyżówki, łabędzia, cyranki, głowienki, ciernicy, łyski. Wczesną wiosną spotyka się tu na przelotach takie gatunki jak: gagoł, różeniec, cyraneczka, płaskonos i świstun. W sezonie letnim od lat w nadbrzeżnych trzcinach gniazduje dwie pary błotniaka stawowego wyprowadzając udane lęgi.

Aby pokonać ostatni odcinek ścieżki udajemy się drogą wiodącą wśród łąk, ponad starorzeczem w kierunku południowo-wschodnim. Mając po lewej stronie las sosnowy przechodzimy ok. 500 m - jesteśmy nad Bugiem. Idąc dalej wzdłuż rzeki drogą wśród wierzb dochodzimy do drogi brukowej, która omijając zabytkowy dworek wiedzie do alei lipowej. Tu robimy:

Przystanek VI

Wchodzimy na stary trakt, który łączył kiedyś dwa państwa Polskę i Litwę. Na tym szlaku pomiędzy Mielnikiem i Łosicami istniała przeprawa przez rzekę Bug wcześniej w postaci brodu a później promowa. Zabuże było kiedyś przedmieściem Mielnika - miasta bardzo ważnego na tym szlaku. Bę-

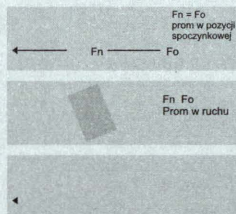
dziemy przechodzić obok zespołu dworskiego z II połowy XIX wieku z pozostałościami parku. Do zespołu biegnie aleja lipowa obecnie uznana za pomnik przyrody.

W alei przeprowadzono w 1996 r. zabiegi konserwatorskie, które możemy przechodząc oglądać. Wykonano między innymi oczyszczenie pni drzew z odrostów, wyczyszczono ubytki wgłębne tzn. dziuple i szpary. Zabezpieczono je przed czynnikami atmosferycznymi. Drzewa, które posiadają kilka konarów zostały spięte tzw. wiązaniami elastycznymi, natomiast te, które mają naruszony pień zostały spięte wiązaniami sztywnymi.

W celu zmniejszenia obciążenia konary drzew zostały odciążone przez usunięcie posuszu i niektórych konarów. Wszystkie rany zostały zabezpieczone środkami chemicznymi wspomagającymi drzewa dla zablźnienia się ran. Mamy tu przykład jak powinny być prowadzone prace pielęgnacyjne drzew. Wykonanie takich prac zlecane jest ludziom, którzy mają specjalne uprawnienia i zwani są potocznie "chirurgami" drzew. Swoją pracę wykonują w trudnych warunkach na wysokościach, posługując się drabinami i linami.

PRZEPRAWA PROMOWA

Bug należy do największych rzek Polski, płynących swym naturalnym korytem bez jakiegokolwiek zabudowy technicznej. Na przestrzeni dziejów rzeka zmieniła swój bieg, pozostawiając tzw. bużyska, które obecnie porośnięte łęgami i roślinnością bagienną decydują o wielkim bogactwie przyrodniczym doliny Bugu. Należące niegdyś do mieszkańców Mielnika łąki Trojana zostały odcięte obecnym korytem rzeki, co uniemożliwiło gospodarzom transport siana. Ten problem rozwiązał prom, zaś pamiętką po pierwotnym korycie Bugu jest system jezior i starorzeczy wzdłuż ściany lasu widocznej w kierunku południowym.

Ta przeprawa promowa jest przykładem racjonalnego wykorzystania przez człowieka sił natury. Siłą napędową promu jest siła nurtu rzeki, którą poprzez umiejętne manewrowanie długością krótkich lin łączących prom z linią główną powoduje jego ruch w pożądanym kierunku.

LEGENDA:

kierunek ruchu promu
kierunek ruchu rzeki
Fn - siła nurtu rzeki
Fo - siła oporu lin

I - liny krótkie
L - lina główna
F - siła oporu lin
■ prom

TU BYLI TATARZY

W roku 1241 w okolicy Mielnika przybyli Tatarzy. Spalili zabudowania miasta, w tym cerkiew stojącą na górze Uszeście. Wymordowali mieszkańców.

Legenda głosi, że we wnętrzu góry znajduje się cerkiew, która się tam zapadła. Do dziś słychać z wnętrza góry dźwięk dzwonów.

Teren łąk Trojana będący wówczas przedmieściem Mielnika był polem bitwy Polaków z Tatarami, zaś w miejscach gdzie ginęli polscy żołnierze wyrosły dęby.

Opracowanie graficzne:

Drukarnia Calamus

Biała Podlaska

Fotografie:

Wojciech Duklewski

Jerzy Ostaszewski

Jacek S. Wasilewski

11
Ost

